

Aneta Skuza

"Problemy współczesnej resocjalizacji", red. Lesław Pytka i Beata Maria Nowak, Warszawa 2010 : [recenzja]

Resocjalizacja Polska (Polish Journal of Social Rehabilitation) 2, 372-375

2011

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Część trzecia gromadzi opracowania (niekiedy zupełnie nowe w stosunku do wydania pierwszego) poświęcone różnym kontekstom etyki (etosu) służb społecznych zorientowanych na pomoc, opiekę i szeroko pojmowaną dobroczynność. Mamy więc tutaj rozdziały o antropologicznych, etycznych, prawnych, politycznych i religijnych podstawach pracy społecznej i efektywnej pomocy społecznej. Na szczególną uwagę zasługują teksty Wandy Kaczyńskiej, która podjęła się nie tylko redakcyjnego trudu opracowania całości wielowątkowego dzieła, ale sama jest autorką trzech poważnych i wartościowych tekstów: „Etyczność wychowania resocjalizującego”, „W poszukiwaniu aksjologicznych podstaw niesienia pomocy...” oraz zaskakującego tekstu o wydźwięku filozoficznym „Pytanie o źródła moralności”, podejmowanego wszak już wiele razy na nieco wyższym poziomie ogólności w etyce i filozofii człowieka.

Praca chociaż obszerna (ponad pół tysiąca stron) nie zniechęca do lektury, przeciwnie stanowi zachętę do wybiórczego choćby poznania sposobów myślenia przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, dla których wspólną płaszczyzną dociekań stało się: poszukiwanie, odsłanianie i aplikacja wartości w świecie; aspekty kłopotliwe są wyrazistsze niż dobro, miłosierdzie i dobroczynność, na którą powołują się autorzy poszczególnych rozdziałów, tego ze wszech miar imponującego dzieła.

*Aneta Skuza**

Recenzja pracy pod redakcją Lesława Pytki i Beaty Marii Nowak

PROBLEMY WSPÓŁCZESNEJ RESOCJALIZACJI.

Warszawa, Wydawnictwo Pedagogium 2010

Profilaktyka społeczna oraz resocjalizacja jako wyodrębniona subdyscyplina naukowa rozwijają się w Polsce już od kilku dziesięcioleci. Dysponują zatem usystematyzowaną wiedzą dotyczącą aspektów teoretycznych, aksjologicznych i metodycznych. Nie brakuje zatem literatury poświęconej tym zagadnieniom, zważywszy na fakt, że obecnie można zaobserwować ogromne zainteresowanie „resocjalizacją”.

Również prezentowana książka *Problemy współczesnej resocjalizacji* wpisuje się w ten nurt. Pewne walory pozwalają jednak na wyróżnienie jej z innych tego typu publikacji. Mam tu na myśli zróżnicowanie podejmowanej problematyki oraz

* mgr Aneta Skuza, Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim

zaprezentowanie rozważań zarówno przez wybitne osobowości polskiej resocjalizacji, jak i przez młodszych adeptów nauki.

Nie sposób nie wspomnieć o charyzmie jej Redaktorów, dzięki którym prezentowana publikacja pozbawiona została patetyczności, zyskując tym samym szerszy wymiar. Książka jest bowiem w zamierzeniu autorów swoistym „spotkaniem” przedstawicieli trzech pokoleń: rodziców – dzieci – wnuków, których łączy wspólna pasja „uprawiania nauki”, pomimo zrozumiiałych i zauważalnych różnic. Zachwyca niebanalna okładka oraz zwraca uwagę zamieszczony na pierwszej stronie fragment *Traktatu o niczyich psach* Urszuli Koziół (Kraków, Supliki 2005), który sprawia, że innego znaczenia nabierają zamieszczone w niej artykuły. Tym samym ta przemyślana „kompozycja” skłania do refleksji nad sensem – a może bezsensem resocjalizacji?

Zaprezentowany w książce materiał podzielono na trzy części, który zobrazowano w następujący sposób:

1. Problemy polskiej resocjalizacji – między represją a budową potencjałów.
2. Psychospołeczne uwarunkowania skutecznej readaptacji społecznej.
3. Resocjalizacja w środowisku otwartym – przesłanki teoretyczne i doświadczenia praktyczne.

W pierwszej części „Problemy polskiej resocjalizacji – między represją a budową potencjałów” można przeczytać rozprawy autorów, którzy wyznaczają poziom resocjalizacji w Polsce.

Lesław Pytka (IPSiR UW, Pedagogium w Warszawie) w artykule „Readaptacja jako element polityki reintegracji społecznej” podjął się zadania wyjaśnienia i uporządkowania terminów różniących się między sobą na płaszczyźnie językowej, posiadających różne konteksty znaczeniowe, nie mniej odnoszących się do pojęcia resocjalizacji (społeczna rehabilitacja, readaptacja, reintegracja społeczna).

Bronisław Urban (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) w swym artykule wyjaśnia przyczyny zaburzeń w zachowaniu jednostki – osadzając je w teoriach tradycyjnych (organiczne, psychoanalityczne, behawioralne, socjologiczne), rozpatruje je także w ujęciu kulturowym, ale przede wszystkim zwraca uwagę na fakt, iż w założeniach współczesnej pedagogiki resocjalizacyjnej zjawisko powstawania zachowań dewiacyjnych, a tym samym możliwości im przeciwdziałania koncentrują się obecnie na założeniach psychologii kognitywnej. Tym samym zwraca uwagę na konieczność prowadzenia badań empirycznych na podstawie wspomnianych tez w celu opracowania koncepcji i strategii profilaktycznych i resocjalizacyjnych.

Z kolei Wiesław Ambrozik (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) w artykule „O konieczności udziału społeczeństwa w procesie resocjalizacji przestępców” przedstawia swoje stanowisko dotyczące kierunku reform mających na celu przewyciężenie kryzysu funkcjonujących współcześnie systemów resocjalizacyjnych, proponując jednocześnie koncepcję opierającą się na przesłankach psychosocjologicznych.

Warto również zapoznać się z pracą **Andrzeja Baładynowicza** – „Prawo socjalne i prawo karne pozbawione sumienia – ekskluzja społeczna jednostki” (Pedagogium – Warszawa). Autor dokonał analizy systemu prawa socjalnego, karnego i penitencjarnego w celu określenia jego użyteczności i skuteczności, z której wynika, iż nie spełnia on swojej roli, a wręcz staje się źródłem marginalizacji i wykluczenia społecznego jednostki.

Iwona Niewiadomska (Katolicki Uniwersytet Lubelski) pisze na temat znaczenia psychospołecznych zasobów w procesie resocjalizacji. Swoje rozważania opiera na założeniach teorii zachowania zasobów Hobfolla, pokazując jednocześnie możliwość jej wykorzystania w oddziaływaniach resocjalizacyjnych.

Praca autorstwa **Mariusza Jędrzejko** (SGGW – Warszawa) zwraca naszą uwagę na nowe zjawisko społeczne, które w coraz większym stopniu wpływa na postawy oraz zachowania ludzi, a związane jest z funkcjonowaniem człowieka w cyberprzestrzeni. Przedmiotem tej pracy są niektóre wnioski wynikające z przeprowadzonych przez Autora badań.

W dalszej kolejności prezentują się „juniorzy”, a zatem młodsze pokolenie, i to oni wyznaczają „styl” dalszej części książki. I tak: w ramach pierwszej części swe rozważania przedstawia **Beata Maria Nowak** (Pedagogium – Warszawa) w rozprawie „Sprawiedliwość społeczna i resocjalizacja – w stronę moralnej poprawy człowieka” oraz **Monika Badowska-Hodyr** wraz ze studentką – **Anną Marią Świerad** (Uniwersytet Rzeszowski) w pracy „Moralna rehabilitacja jako element sprawiedliwości naprawczej”. Podejmując rozważania w obszarze idei sprawiedliwości naprawczej, Autorki poszukują prawa człowieka do własnej moralnej rehabilitacji.

Hubert Kupiec (Uniwersytet Szczeciński) zwraca natomiast uwagę na formę twórczej resocjalizacji, jaką stanowi aktywność fotograficzna. Autor czyni to poprzez umiejscowienie jej w świetle teoretycznych założeń koncepcji twórczej resocjalizacji **Marka Konopczyńskiego**; ukazuje terapeutyczne aspekty warsztatów fotograficznych oraz ich funkcje dydaktyczne i wychowawczo-resocjalizacyjne.

W drugiej części zatytułowanej „Psychospołeczne uwarunkowania skutecznej readaptacji społecznej” pojawiają się zagadnienia dotyczące mechanizmów uzależnienia, możliwości radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, obecne są także opracowania podejmujące tematykę dotyczącą więziennictwa.

W tej części warto zapoznać się z pracą **Anny Dąbrowskiej**, która wraz ze studentką **Kingą Litawską** (Pedagogium – Warszawa) przeprowadziła badania związane z analizą obrazu siebie i jego związku z lękiem u młodzieży korzystającej ze wsparcia placówek socjoterapeutycznych.

Doniesienia z własnych badań przedstawia również **Beata Maria Nowak** (Pedagogium – Warszawa) w artykule „Problemy społeczne i patologie w środowisku lokalnym – komunikat z badań”. Ich celem jest próba opracowania diagnozy wybranych rodzajów patologii w powiązaniu z działaniami społeczności lokalnej, w zakresie organizacji wsparcia społecznego dla jednostek i grup nimi dotkniętych.

Jak zauważa we wstępie sama Autorka – **Edyta Marchel-Kosiorek** (Uniwersytet w Białymstoku) „o karze i karaniu zapisano już mnóstwo papieru”, i choć temat wydaje się już „wyeksploatowany”, to jednak warto przeczytać zamieszczone w książce rozważania Autorki na temat jej istoty, dolegliwości, skutków oraz funkcji w wymiarach: pedagogicznym, kryminalnym i religijnym.

W tej części warto również zapoznać się z artykułem „Warsztaty fotograficzne jako forma twórczej resocjalizacji w perspektywie studentów” opracowanym przez studentki **Natalię Nakielską i Paulinę Thiel** (Uniwersytet Szczeciński), tym bardziej że stanowi on ciekawe uzupełnienie pracy Huberta Kupca.

Część trzecia prezentowanej publikacji „Resocjalizacja w środowisku otwartym – przesłanki teoretyczne i doświadczenia praktyczne” zdominowana została przez prace studentów – „dzieci”. I trzeba przyznać, że zamieszczone tu teksty zaskakują swą dojrzałością w ocenie prezentowanych poszukiwań praktycznych oraz metodycznych. Są to opracowania przygotowane bardzo starannie, stąd też stanowią cenne uzupełnienie publikacji.

Bardzo trudno jest w zarysie przedstawić bogactwo prezentowanej książki. Zamieszczone zostały w niej zarówno doniesienia z prowadzonych przez Autorów badań, jak i analizy teorii naukowych, dlatego stanowi ona ważną pozycję w literaturze przedmiotu, a jej przygotowanie i opracowanie czyni z niej wręcz wyróżniającą na tle innych publikacji z zakresu profilaktyki i resocjalizacji.

Polecam ją zatem nie tylko studentom nauk społecznych, ale tym wszystkim, którym nieobce są problemy współczesnej resocjalizacji.